

Handläggare: Ellinor Forssmed-Östh
Telefon: 08 508 01449

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Möjlighet att leva som andra - Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2008:77)

Remiss från kommunstyrelsen (KS-dnr: 001-2352/2008)

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Ulla Johansson
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

LSS-kommitténs betänkande utgår ifrån ett funktionshinderperspektiv och omfattar en fördjupad analys av hur lagen om stöd och service till vissa med funktionsnedsättning (LSS) förhåller sig till andra lagar, hur lagen tillämpas i praktiken och vilka andra faktorer som är avgörande för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra. Utredningen har lämnat ett samlat förslag till hur stöd och service långsiktigt ska regleras och organiseras för dem som har omfattande behov till följd av stora och varaktiga funktionsnedsättningar. Ett särskilt fokus har riktats på personlig assistans, där man uppmärksammat utförandefrågor på ett annat sätt än för de andra insatserna.

Beträffande fråga om huvudmannaskap tillstyrker förvaltningen att staten blir ensam huvudman för personlig assistans. Förvaltningen ställer sig också bakom Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) uttalande om att staten borde bli ensam huvudman för hela LSS. En renodling av ansvaret för olika verksamheter skulle underlätta för såväl staten som kommunerna. I övrigt redovisar förvaltningen sina synpunkter under rubrikerna: Barnperspektiv, Autismbegreppet, Ledsagning, Tillsyn, Uppföljning och utvärdering, Utförande och kvalitet - personlig assistans samt Sysselsättning.

Bilaga

Sammanfattning av LSS – kommitténs slutbetänkande

Remissbehandling

LSS – kommitténs slutbetänkande ”Möjlighet att leva som andra – Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2008:77)” har av socialdepartementet remitterats för yttrande till drygt 100 olika remissinstanser varav närmare 50 utgörs av kommuner, däribland Stockholms stad. Kommunstyrelsen har inom staden remitterat betänkandet för yttrande till samtliga stadsdelsnämnder – däribland Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd – samt socialtjänstnämnden, stadsledningskontoret och kommunstyrelsens handikappråd. Remisstiden inom staden sträcker sig till den 5 december 2008.

Ärendets beredning

Förvaltningens synpunkter i ärendet redovisades vid det lokala handikapprådets sammanträde den 6 november 2008. Handikapprådet beslöt att ansluta sig till det yttrande som kommunstyrelsens handikappråd lämnar i ärendet.

Remissen i sammandrag

Lagen om stöd och service till vissa med funktionsnedsättning (LSS) infördes år 1994. Lagen ger personer med omfattande funktionshinder rätt till stöd och service för att de ska kunna ha ett bra liv och delta i samhället som andra.

År 2004 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av stöd genom personlig assistans för vissa personer med funktionsnedsättning. Under år 2006 vidgades uppdraget till att omfatta en bred översyn av LSS. Kommittén kom att anta arbetsnamnet LSS-kommittén.

Översynen utgår ifrån ett funktionshinderperspektiv och omfattar en fördjupad analys av hur lagen förhåller sig till andra lagar, hur lagen tillämpas i praktiken och vilka andra faktorer som är avgörande för att personer med funktionsnedsättning ska kunna leva som andra. Utredningen har lämnat ett samlat förslag till hur stöd och service långsiktigt ska regleras och organiseras för dem som har omfattande behov till följd av stora och varaktiga funktionsnedsättningar. Enligt direktiven inriktas förslaget på lagstiftningens syfte, utformning, ansvar, kvalitet och kostnader när det gäller insatser och uppgifter som anges i lagstiftningen. Ett särskilt fokus har riktats på personlig assistans, där man uppmärksammat utförandefrågor på ett annat sätt än för de andra insatserna.

I augusti 2008 lade LSS-kommittén fram sitt slutbetänkande *Möjlighet att leva som andra. Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning* (SOU 2008:77). I betänkandet redovisar LSS-kommittén sina överväganden och förslag. Förslagen omfattar flera delområden och kan i huvudsak sammanfattas på följande sätt.

- LSS ska även i fortsättningen vara en rättighetslagstiftning
- Kommunerna bibehåller huvudmannaskapet för LSS, utom för insatsen personlig assistans.

- Den enskilde bör få rätt att framföra sina åsikter till socialnämnden. Regeringen bör överväga att införa handlägningsregler i LSS för att stärka den enskildes rätt enligt lagen.
- Inga nya insatser bör beviljas efter 65 år.
- Autismbegreppet ändras. I personkrets 1 ändras ”autism och autismliknande tillstånd” till ”autismspektrumtillstånd”. Socialstyrelsen föreslås precisera vilka grupper som ingår.
- Personlig assistans föreslås bli en helt statlig insats som ligger under Försäkringskassan. Personlig assistans får bara den som behöver en insats om mer än 20 timmar i veckan. Lagen om assistans för personer med funktionsnedsättning föreslås ingå i LSS.
- Bostad med särskild service för vuxna delas upp i tre insatser: gruppboende, bostad med särskild service och särskilt anpassad bostad.
- En ny insats införs: Personlig service med boendestöd.
- Ledsagarservicen försvinner och kommer enbart att finnas inom boendeformen personlig service med boendestöd.
- Personer med psykiska funktionsnedsättningar enligt personkrets 3 får rätt till daglig verksamhet.
- Ett barnperspektiv föreslås bli infört i LSS.
- Kommunens ansvar för personer som fått ett boende enligt LSS i en annan kommun kvarstår.
- Staten föreslås ta ett större ansvar för enskilda verksamheter för små grupper med särskilda behov.
- Regeringen bör utreda om det behövs en särskild lag för skyddsåtgärder inom handikappomsorgen.
- Individuell plan ska alltid erbjudas i samband med att en insats beviljas.
- Insatsen Råd och stöd ersätts med Särskilt expertstöd.
- Tillsyn och uppföljning av tillämpningen av LSS ska förstärkas.

Den nya lagen beräknas tidigast kunna träda i kraft under år 2010.

Förvaltningens kommentarer och synpunkter

LSS-kommittén har redovisat sina överväganden och förslag i betänkandet ”Möjlighet att leva som andra” (SOU 2008:77). Förvaltningen redovisar sina kommentarer och synpunkter under sju olika rubriker.

Huvudmannaskapet

Förvaltningen stödjer uttalandet om att huvudmannaskapet måste väljas och utformas så att centrala värden för flera intressenter så långt som möjligt säkerställs samtidigt. Intressenter som avses i detta sammanhang är den enskilde, berörda huvudmän och samhälle. Det delade huvudmannaskapet för personlig assistans har medfört problem som utredningen uppmärksammat. Bland annat omfattas kommunerna av visst ansvar som de inte har kontroll över, t.ex. att bidra till finansieringen av assistansersättning, även om de själva inte har utrett och fattat beslut i ärendena. Förvaltningen tillstyrker att staten blir ensam huvudman för personlig assistans. Förvaltningen ställer sig också bakom

Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) uttalande om att staten borde bli ensam huvudman för hela LSS. En renodling av ansvaret för olika verksamheter skulle underlätta för såväl staten som kommunerna.

Barnperspektivet

Förvaltningen lägger stor vikt vid att det kommer in ett barnperspektiv i LSS för att stärka barnets ställning. Det är viktigt att barnet ges information kring planerade åtgärder på ett sådant sätt att barnet kan ta till sig informationen och förstå innebörden av den. Förvaltningen ser positivt på förslaget att införa obligatorisk registerkontroll av personliga assistenter och personal, men anser att det borde gälla inom hela LSS-området. Kommittén nämner inget om lämpligheten i att det är en förälder eller annan anhörig som vanligtvis utses som god man åt sitt myndiga barn. För- och nackdelar med detta bör enligt förvaltningen lyftas fram och studeras närmare. Det kan enligt förvaltningens mening finnas en risk för att det vuxna barnets frigörelse begränsas.

Autismbegreppet

Förvaltningen instämmer i utredningens förslag om vikten av tydlighet kring vilka diagnoser som ingår i autismspektrumet. Likaså instämmer förvaltningen i förslaget om att precisera vilka diagnoser som ska ingå i personkrets 1 i LSS.

Ledsagningen

Begreppet ledsagning ska enligt kommitténs förslag utgå som insats inom LSS. Ledsagning kommer endast att finnas inom boendeformen personlig service med boendestöd. Detta kan enligt förvaltningens mening få stora konsekvenser för enskilda brukare som idag bor på gruppboende och får ledsagning till olika aktiviteter. Visserligen ingår det i gruppboendets uppdrag att ledsaga den enskilde till olika aktiviteter, men förvaltningen vill ändå peka på att det finns en risk att dessa personers möjlighet till en rik fritid kommer att inskränkas om ledsagningen som insats försvinner. Det finns enligt förvaltningens mening anledning att överväga hur man framöver ska lösa behovet av ledsagning för boende i gruppboende.

Tillsyn, uppföljning och utvärdering

LSS-kommittén beskriver under punkten 4.7 hur viktigt det är med en väl fungerande tillsyn för att säkerställa att LSS tillämpas så att lagens syften och mål uppnås. Såväl den enskilde som huvudmän och utförare har intresse av att tillsynen är aktiv, tydlig och systematisk. Särskilt stor vikt bör läggas vid utvecklingen av den sociala tillsynen, oavsett vårdgivare, när det gäller LSS, mot bakgrund av lagens särskilt utformade rättigheter. Förvaltningen anser att detta är en mycket viktig punkt som särskilt bör lyftas fram.

Utförande och kvalitet - personlig assistans

LSS-kommittén föreslår att det ska ställas tydligare krav på assistansanordnares ansvar för god kvalitet. Kommittén föreslår att socialstyrelsen bör få i uppdrag att utarbeta bedömningskriterier som kan användas i tillsynen av assistansanordnare. Vidare föreslår kommittén att uppdraget att anordna personlig assistans för barn och ungdomar också ska omfatta dels ansvar för att insatsen utformas så att deras växande och frigörelse

främjas, dels verka för att anhöriga får det stöd som de kan behöva i sin roll som personliga assistenter för barn och ungdomar. Socialstyrelsen och länsstyrelserna bör, enligt kommittén, få i uppdrag av regeringen att ta fram metoder för tillsyn i verksamheter med personlig assistans för barn och ungdomar.

Förvaltningen anser detta vara ett mycket viktigt område att lyfta fram, särskilt mot bakgrund av erfarenheter från arbete med brukare inom stadsdelsområdet. Många har haft svårt att skilja på rollen som vårdnadshavare respektive personlig assistent till sitt barn, ungdom eller vuxna barn med funktionsnedsättning. Enligt förvaltningens bedömning behövs särskilt stora satsningar inom verksamheten med personlig assistent.

Sysselsättning

LSS-kommittén gör bedömningen att det är av yttersta vikt att personer som har rätt till daglig verksamhet inte automatiskt bedöms sakna arbetsförmåga. I första hand ska det prövas om de kan få ett vanligt arbete genom Arbetsförmedlingen och dess riktade stöd till personer med funktionsnedsättning. I andra hand – och först när en ordentlig prövning av arbetsförmågan är gjord – ska insatsen daglig verksamhet beviljas. Även inom den dagliga verksamheten finns det möjligheter att utveckla metoder för ökad delaktighet, genom insatsen eller genom ökade förutsättningar för den enskilde att övergå till ett lönearbete. Vidare föreslår kommittén att personer med psykisk funktionsnedsättning i personkrets 3 ska få rätt till daglig verksamhet enligt LSS om de är beviljade aktivitets- eller sjukersättning.

Förvaltningen ser stora fördelar med att personer med psykiska funktionsnedsättningar får rätt till sysselsättning i olika former. Sådana insatser bidrar till att bryta annars ofta förekommande isolering bland individer i denna grupp. Vidare anser förvaltningen att det är bra att utredningen föreslår riktlinjer så att den grupp som står nära arbetsmarknaden får ökade möjligheter till lönearbete. Daglig verksamhet behöver utvecklas. Ett bidrag här till utgör förslaget om inledande kartläggning för att fastställa hur den dagliga verksamheten bör utformas för att passa den enskilde. Förvaltningen saknar dock ett förtydligande i utredningen om hur sysselsättningen ska ordnas för personer som fyller 67 år och som inte kommer att ha rätt till daglig verksamhet därefter. Hur kommer annan sysselsättning att finansieras för denna grupp?
